

**Georgii Wolffgangi Wedelii, Experimentum curiosum de colchico veneno, :
et alexipharmaco, simplici et composito.**

Contributors

Wedel, Georg Wolfgang, 1645-1721.

Publication/Creation

lenae : Apud Ioh. Felicem Bielcke : Literis Krebsianis, M DCC XVIII. [1718]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/g76md6w6>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

✓a
6

63440/B

14
C. 23

The Library of the
Wellcome Institute for
the History of Medicine

MEDICAL SOCIETY
OF
LONDON
DEPOSIT

Accession Number

Press Mark

WEDEL, G.W.

h h
f
14

GEORGII WOLFFGANGI
WEDELII,
Experimentum Curiosum
DE
COLCHICO
VENENO,
ET
ALEXIPHARMACO,
SIMPLICI ET COMPOSITO.

IENÆ,
APVD IOH. FELICEM BIELCKE.

LITERIS KREBSIANIS.
M DCC XVIII.

I. N. I.

Otatu dignus est *Tullii* locus in laudem artis medicæ *l. 1. de diuinat. cap. 7. p. m. 179.* prolatus : mirari licet, quæ sint animaduersa a medicis herbarum genera, quæ radicum ad morsus bestiarum, ad oculorum, morbos, ad vulnera, quorum vim, atque naturam ratio nunquam explicauit : vtilitate & ars est, & inuentor probatus.

Nullum illustrius exemplum in hunc vsque diem obtigit nosse, quam in vulgatissima herba, & ea contempta, COLCHICO. Est illa autumnæ præco & decus, flore apud nos roseo, rarius albo ornata, instar croci, non sine causa singulare miraculum naturæ dictum *Hieronymo Trago part. 2. Herbar. c. 76. P. 281. b.* cum vere progerminet herba, æstate fructus, seu semen, autumno nudi flores, hyeme bulbosæ radices extuberent, instar satyrionis.

Notanter hinc illam depinxisse scribit *Anazarbeus*, ne a quoquam imprudenter pro bulbo deuoretur, illecto a pulchritudine, vel ipsa dulcedine, necem illatura, vnde &

ephemerum audit, quod fungorum more strangulando iugulet, *l. 4. c. 34.*

Hactenus hoc nomine velut infame habitum & damnatum fuit colchicum, indignum habitum inter herbas medicas vel officinales, cane peius & angue, vno verbo

I. COLCHICVM VENENVM.

Vnanimi, inquam, ore colchici radicem venenatam esse *Galenus, Ægineta, Dioscorides, Baubinus & reliqui* pronunciant. Audit alias *wilder Saffran, Zeitlosen, Spinnblum, Michaelis-Blum, Michaelis-Wurtz*, a tempore florendi, Autumno enim floret in pratis nostris, solo pingui, vbere proventu.

Nomine gaudet duplici: (1) *Colchicum* simpliciter, a Colchide dictum, seu Patria, quod in Messenia & Colchis plurimum enascatur, regione venenis celebri, & Medea, olim venefica famosissima.

Optime de hoc informari possumus a *Nicandro*, in *Alexipharmacis*, qui & venena descripsit optime, & eorum antidota. Hic vero meminit primitus virositatis viperæ, dum canit: ἦν ἡ τὸ Μηδείης κολχιδίδης ἐχθρόμενον πῦρ καὶνο ποτὸν δέξηται ἐφήμερον.

*Si quisquam infestos Medæ Colchidis ignes,
Incantus gustarit Ephemeron:*

addit vero statim ab aliis coniunctim additum Epitheton, quod *Galenus l. 6. de simpl. Medic. facult. p. m. 47. b. & Dioscorides* distinguunt (2) *Ephemeron*:

Enimuero *Ephemeron* duplex faciunt, δηλητήριον, *lethalē, ac deleterium*, quod & *colchicum* nominant seorsim;
& non

DE COLCHICO VENENO.

& non lethale, seu non venenosum, quod non bulbosum, sed radice oblonga constans describunt, seu iridem sylvestrem appellant, inpræsentiarum verò nostrum non faciemus, sed colchicum, seu vt *Senertus* recte vocat *l. vi. Prax. Ephemerum Colchicum* id est ipsissimum & sic venenum.

Theophrastus Eresius l. 9. Histor. Plantar. cap. 16. duo genera facit venenorum, vnum *paulatinum*, seu lentum, quæ certis temporibus occidere queunt, videlicet bimestri, trimestri, semestri, anno completo, nonnullum etiam biennio; Alerum *extemporaneum*, seu magis præsentaneum, ἔτερον γὰρ ἵριζιον εἶναι, ὃ ἐφήμερον ἀπαλλάττει. *Radiculam quandam esse, quæ eodem die possit occidere, seu καὶ τὸ ἐφήμερον Φάσμακον εὐεῖναι, reperiri etiam ephemerum venenum. p. m. 189.*

Hoc, vt ad *Nicandri* ductum prosequamur, describit a noxa & symptomatibus. Ille repente, inquit, vritur internis sæua prurigine labris,

Vt cui vel fici succo candente, vel acri
Vrticæ aut scyllæ perfrictum vertice corpus,
Horrendum in tenera quæ tollit carne ruborem.

Mens hæc est, exerere se assumpti colchici virus actiua violenta acrimonia mature in ipsis faucibus, non aliter, ac externa rubefacientia, salia rosua, vel instar vrticæ stimulis, vel ipsarum cantharidum pungentibus aculeis, vt *Phoenigmi*, rubefacientium particulæ.

Vis præcipua exprimitur voce *ignis*, eiusdemque læsionis, seu vstionis, modus vero applicationis πολλὸν ex-

pressus definit rem exacte. Tribuitur Medæ hoc Colchicum, seu quod Medea eo in beneficiis vteretur, vt interpres scribit, aut ipsum prima inuenerit.

Cum vero naphtham alias hoc Μηδείας ἔλαιον nominarint Græci, *Medæ oleum*, & hoc καυσικόν sit, flammam facile concipiens & exurens, inde videtur deceptus vel persuasus *Scholias*tes, & hoc ipsum arbitratus fuit significari; imo & iuxta quosdam compositum ab eadem fabricatum, cum tamen neutiquam sit compositum, sed simplex, petrolei alias nomine gaudens.

Neque enim *Nicander* exponit, præterquam venena simplicia, eorumque remedia, seu alexipharmaca. Sufficit hoc potentiale causticum esse, & vrens, sic ipso haustu se statim exerens.

Pergit hinc, & quid vltius deorsum progressum efficiat, vel operetur, exponere pergit (1) grauitatem circa stomachum insidere, seu strangulet, seu angat, (2) rutare, (3) trahere seu vlcerare: λοιγῆι συρμῶ, iuxta interpretationem ἢ ζέσει καὶ καύσει, *feruore & vstione*, cum vomitu, febribus instar loturæ carnis secedentibus, quod alias in fluxu hepatico fieri assolet, & quibusdam inflammati hepatis hoc loco argumentum statuitur.

Hæc omnia arguunt acrimoniam, quam alias καυσικὰ Φάρμακα *rosina caustica* venena solent inferre, quod primo intuitu & examine vix credi possent, imprimis cum sapor colchici gustatu dulcis deprehendatur; vnde & hoc nomine mirandæ naturæ æstimandum sit non immerito.

Et ne dubium vllum supersit, etiam remedium testimonium præbet locupletissimum. Vti enim acrimoniam summam cantharidum vnicum lac coercet & extemplo corri-

corrigit, quod probatissimum nouimus, tum ipsum natuum, simplicissimum, tum arte factum, emulsionum seminum quatuor frigidorum maiorum exemplo. Illud & ipse *Nicander loco citato* commendat, & omnino ad mitigandos dolores, & ardores restinguendos optime adhibetur. Nec dubium est, quin non solum bibi, sed etiam per clysterem iniici eodem scopo possit, sicut in dysenteriis quoque a medicis applicetur. Probauit lac potum *Brassauolus* ipse, & praesertim bubulum, quod tam praesenti ope scribitur his, qui Colchicum biberunt, mederi, ut ubi adsit, nullum aliud efficacius remedium quaerere oporteat.

Est & hoc memorabile, quod *Nicander* vna commendat ad eundem usum etiam polygonum, a Graecis dictum, a Romanis, seu *Celso* praesertim ipso, sanguinalis audit; quod & fluentem aluum sistit, & haemorrhagias, & stomachi ardores refrigerat, & internis partibus colchico debilitatis robur addit. Reliqua ab eodem tacta attingere non opus est.

Illud vero sine dubio certum & nullatenus negandum est, rectissime asseri vnanimi veterum assensu de colchico dicta, venenum deleterium. Et ne desit exemplum, *B. Ludouici*, olim Archiater & Collega nolter in Aula Gothana, sequentia verba suapte manu in Pharmacopœam *Schræteri* inscripsit, quod cuius ostendere possumus: Svvinfurti seruo rustico robusto data (a filiis Dn. H.) radix vnica Colchici rec. validissime & ad necem vsque purgavit.

Aliud exemplum refert *Iohannes Agricola Ammonius*, *Medicinae Herbar. l. 1. p. m. 90.* ubi, obuersatur, inquit animo meo *Iohan. Pollio* Medicus Chremesinus, qui mihi semel

mel atque iterum duorum puerorum historiam recensendo renouauit, qui cum per lufum in prato, non procul a sua patria, Colchicum hoc Ephemerum deuorassent, ambo perierunt miserabiliter atque extincti sunt.

Vtut vero apud plerosque dubium adhuc sit, quidnam sit ephemerum illud, seu benignum, & innoxium, seu malignum & lethale, parum abest, quin laudandus sit *Anguillara*, qui *libro de simplicibus* de eo scribit: Non so quello, che sia, onde il lascieremo per hora.

Vti vero colchicum inter venena, hermodactylus inter medicamenta, Ephemerum inter media numeratur communiter, quæ tria inprimis enumerat *Renodeus*; ita nostri scopi est potissimum solum de Colchico disquirere, de reliquis saltim secundario; omnino cauendum tamen, ne temere confundantur. Ita celebratur quidem hermodactylus pro remedio purgante specifico antipodagrigo, quod præcipue sua experientia propria dilaudat *Petrus Bayerus*, & hinc alii partim in pilulis, partim in alia forma, etiam ipsius decocti, quod vel intra triduum curet affectum, sed, vt diximus, non pro hermodactylo vero & innoxio, primitus, vt nobis videtur, a *Paulo Aegineta* memorato, substituendum est colchicum.

Vtut enim sint, qui experimentum fecere etiam in colchico nostro assumendo, in morbis quoque a fascino, vbi vomitum excitauit assumptum, attamen non temere & promiscue id tentandum vel imitandum est, latet enim & hic sæpe anguis in herba, & virus pro virtute exercere satagit.

Non tacendum tamen, esse quoque, qui nostras minus venenatum aestiment, vti contra ea hermodactylum sunt, qui

qui non pro radice habent, sed pro fructu arboris, & ex Ægypto illum arcessunt, quo de *Pometus* legi meretur. Et contra ea ipsummet hermodactylum parum æstimant alii, ac vilipendunt potius, præferentes potius longe gialapam, vel alia vſitatoria officinalia, & magis classica; adde & efficacia, & sic longe præferenda, quo de *B. Rolfincius* consuli & euolui potest in *tractatu de purgantibus vegetabilibus Sect. VII. Artic. II. c. 1. p. 232.*

Quod vero veteres nihilominus bulbum hunc non parum, sed maximi æstimarint, vel ex illo colligere par est, quod non tam bulbum agrestem nominarunt, quam elogio & testimonio *L. Apuleii* HIEROBVLBVM, bulbum sanctum, vel sacrum. Idque non tam pro magno, vti os sacrum alias, & auri sacram famem indigitarunt, vel morbum sacrum, sed alio potius venerando nomine, pro diuino, augusto, sancto magis. Quamuis enim & bulbi magni satis sint & dentur; id tamen quoad molem de hierobulbo hoc nostro non valet.

Et quamuis de interni vsus virtutibus parum de eo prædicetur, neque hisce tamen destituitur, sed ad articulorum dolorem commendatur, & quem tollat, in cataplasma cum seuo caprino, & oleo cyprino mixtus ac pistus. Si item lentigines habeant mulieres in facie, & cum lomento lupinaceo commisceatur herbæ hieribulbi radix, & facies eodem lauetur, lentigines statim purgare scribit idem *L. Apuleius, loco citato.*

Atque sic manuducimur ad alteram Thematís nostri partem :

II. COLCHICVM ALEXIPHARMACVM.

Seu: vbi virus, ibi virtus. Hic vero amplissimus se aperit

B

cam-

campus , dicendi de inuentione & origine hac elogii. Post, quam superiori seculo MDCLXVII. diuino fato in urbem Gothanam vocati effemus, auspiciis Diui ERNESTI PII, immortalis memoriæ , sequenti anno post strages dysenterica sæuire incipiebat, qua minimum nobis curandi incumbabant quadringenti homines, decumbentes malignitate insignissima, cum petechiis, deliriis, faucium inflammatione; pluribus in vna domo, imo hypocausto, vel camera versantibus , & sic inuisendis quotidie, per menses duos & ultra.

Dum præseruationi studendum esset, casu fortuito, vel nutu potius diuino, ex bibliotheca Ducali nobis offerebatur liber, quem vsque in hunc ipsum annum non potuimus impetrare denuo, nisi ante mensem circiter. Hic erat sequens: *Exercitatio Antiloemica, das ist, kurzes Bedencken wegen der allgemeinen grassirenden Seuche auff das 1637. Jahr, mit etlichen Arcanen, und verborgenen Experimenten, durch Casparum Amthor, Medicinæ Licentiatum.* Vbi cum plagula quarta de amuletis dixisset, & lappam maiorem, iridem Florentinam, valerianam & chelidoniam maiorem nominasset appendendam , ita infit: *Allhier muß ich eine Historie erzehlen: Ich reisete einsmahls in wichtigen Geschafften die Michaelis nach Culmbach. Als ich zwischen eilff und zwælf bald daselbst angelanget, begegnete mir unterwegs ein alter Bauer mit einem Karst, den fragte ich, woher des Landes, er sagte hier hatte er etwas von Wurzeln hacken müssen seinem Iunckern, welcher in Vngarn lange gedienet, der hielte so viel darauff, dann unter seine Soldaten oft die Pest kommen, allein er hatte zum Amulet nichts anders gebraucht, als diese Wurzel,*

zel, und were sicher davon kommen. *Ia* er, als ein alter Mann, wüßte selbst, daß uff allen Dörffern umb und umb gestorben, allein in dieses Dorff were es nicht kommen, dann kein Bauer were, er trüge es am Halse: dagegen were es ihnen hart verboten, niemand solches zu sagen. Ich beschamete ihn, weil ich diese Wurzel schon kannte, daß er mir doch die Zeit solche zu graben sagen möchte, da nennete er mir den Tag im Jahr, und auch die Stund, und den modum. Die Wurzel aber war das Colchicum, welches Dioscorides vor überaus giftig halt, und iedermann innerlich davor warnet; Ich aber habe es nicht allein als ein amulet gebraucht, sondern auch mit grossen Nutzen herrlich und probirt befunden, in dysenteria maligna, auch innerlich caute gebraucht. Die Türcken pflegen die Blüte in Wein zu beizen, wenn sie einen starr voll machen wollen, davon wird mancher so toll, daß er in ecstasi darüber fällt.

Ab illo ipso tempore, laudata eadem experientia inducti, fidem habentes testimonio tam sincero, candido & simplici, appendere cepimus in hunc vsque diem radicem hanc, & optimo quidem cum successu.

Et tanto quidem magis verum id deprehendimus, quod tertia pars hominum moriatur feбри, toto enim die, ex improviso, abripi videmus etiam citra stragem publicam, & sine contagio, propria vel quasi culpa sanissimos viros hos illos. Adeoque, quod quisque vitet, nunquam homini satis cautum est in horas, quod scribit *Horatius l. 2. Carm. od. 13.* sed improvisa lethi vis rapuit, rapietque gentes.

Non itaque solum in morbis epidemiis, peste, dysenteria, febribus malignis grassantibus, variolis, morbilis, & similibus consultum est prospicere vnumquemque suo corpori, cum domestica cura, tum individuali; Sed reuera Febris omnino est morbus vniuersalis, quod experimur singulis annis. Satius vero est, cautionem adhibere, & hoc ipso alexipharmaco genuino.

Cum ante aliquot annos in vrbe Hamburgensi grassaretur pestis, Illustris Magistratus a Facultate Medica nostra desiderabat duos medicos pestilenciales, quos illuc commendabamus, diuinæ tutelæ commisos, & hoc amuletum ipsis appendendum suadebamus. Bene gesta re liberata vrbe redibant salui vtrique & incolumes.

Grassantibus variolis idem deprehendimus, data essentia præseruatiua interne, & amuleto hocce munito corpore, vel non correpti sunt quamplures, vel leuius affecti, felicius euasere; quod in vicinia quoque innotuit satis, & non semel sic prospectum est, quibus id curæ fuit. Hinc operæ pretium omnino est; & interest reipublicæ, vt recipiatur Senatus Consulto & Decreto publico radix Colchici hæc laudatissima inter officinales radices, in hunc vsque diem contempta, neglecta, ignorata, imo damnata.

Et sane vel hoc nomine publicandum hoc leuidense schediasma decreuimus, vt cuius volenti innotescat, & in vsum non contemnendum cedere possit hic hierobulbus, diuina hæc radix, nec amplius obscura maneat.

Nihil nobis quicquam occurrit dubii, nisi hoc vnicum oppositum, superstitionem sapere hoc remedium, neque hinc cum conscientia Christiana posse applicari, vel in vsum cedere communem, imprimis in magnatibus. In
hoc

hoc casu communi nemo homo excipitur. Vnusquisque obiectus & subiectus est huic periculo, morbo & morti. Et experientia laudata, & iam publicata, tam simplex, tam vera & inculpata est, vt sibi relictā obuia probari queat, vel saltim in experimentum denuo cedere innoxie.

Verum est, manetque omnino, vnā experientiam plus valere, quam centum rationes, vnāque præservationem certiolem, quam centum curationes incertas, vbi semel iam Vesuuianus febrilis ignis spiritus, humores, sanguinem, poros, partes solidas, vniuersum corpus occupauit.

Et sic omnino venena quælibet possunt & debent concipi, neque absurdum est, posse diuerso respectu & venena principiis hisce vitalibus corporis humani inferre cladem, quod toto die experiuntur miseri homunciones, & vicissim, vel colchici nostri exemplo, iisdem prospicere, & contra ire vicissim, quod a necessario saltim confirmabimus, & a facili.

Illud nisi obseruemus, vnusquisque periculo huic morbi & mortis est expositus, & damno suo experiri potest voto maturius & certius, quod nolebat. Hoc vero & tutissimum, & innoxium, &, vt diximus, facillimum est. Facillimum, inquam, est experimentum, imo expertissimum, nisi velimus hominibus boni moris, candidis & Christianis fidem frustra denegare. Absit, vt superstitionem vel præsumere, vel iungere velimus, vel miscere verba herbis, vel signa, vel fictos characteres, vel minimum quicquam suspicionis alterius.

In herbis magna latet virtus sine dubio, quam si vllō experimento deprehendere, vel patefacere possumus, lau-

danda potius est, quam occultanda, quod summi numinis gratia emineat, & eniteat. Perinde vero nobis fuerit, vt de eo quoque quid balbutire sustineamus, an hac ipsa applicatione & contactu externo corporis viui & qualem saluberrimum transpiratum procuremus, an moderamen salutare spirituum vitalium & animalium iuueamus, an motum turbatum præcaueamus, quæ omnia & singula præstare posse colchicum confidimus. Ita enim saltim qualitatis occultæ, id est, sensibus a priori non obuiæ, nomen deuitare licuerit. Sufficit turpius eiici, quam non admitti etiam hosticam febrim.

Et sic rectius longe fecerimus, quam apud *Camerarium* impostores quosdam plebi sæuiente in peste colchicum pro antidoto vendidisse refertur, quam radicem idem autumnò amaram deprehendit. Sed iam innuimus, fatius esse ab interno vsu abstinere, licet ab *Amthore* caute in dysenteria maligna se vsu relatum superius sit.

Nec alia probata satis amuleta, ab amoliendo dicta, dari ignotum est, qualem olim iam radicem telephii recentem in hæmorrhoidibus cæcis, dolentibus & extuberantibus, ad *B. Thomam Bartholinum* meminimus, & coniunctim pro sacculo, suffitu, fotu sequentia præscribimus:
R. rad. scrophul. teleph. rec. chelid. min. cynogloss. ā. ʒiii. herb. verbas. mi. linar. c. tot. mii. parid. hyosc. ā. mß. fl. verbas. pap. rh. ocul. pop. ā. pii. mastich. g. anim. ā. ʒiß. croc. ʒß. Conc. cont. gr. m. D. in Charta. S. zertheilende Lind-Species.

Neque opus est selectu vltiori quoad radicem. Vt enim plures differentiæ & species variæ recenseantur apud *Laurembergium in appar. plantar. de bulbosis*, non attinet

attinet tamen aliud eligere, quam flore rubro communi, vt diximus, rarius enim est album, neque id negligendum.

Relinquimus etiam vnicuique suam libertatem in ratiocinando vltius de modo agendi, an venena magnetice attrahant malignitatem, & sic auertant, an fermentum peregrinum cohibeant, illigent, imbibant, rarefactioni fixitudinem inferant. Hactenus, an boues vescantur colchico, vel id ipsum auersentur, quod videtur, & non nemo certo asseruit, rescire nondum potuimus. Sufficit apud Græcos virus exploratum assignari, a Germanis, quod nos iam facimus, virtutem, sanissimos non exclusos a periculo, præseruari tamen posse, & ex improviso correptos facillime & frequentissime mori.

Quemadmodum vero solemne est apud medicos spectare simplicia & composita; ita idem & in venenis & medicamentis valet ac verum est. Tale additum tali reddit illud magis tale, vtroque & hæc se inuicem possunt illustrare quoque apprimere. Liceat nobis colchico vti, eoque vt alexipharmaco, idque conferre & combinare se inuicem cum alio amuleto, non veneno, sed bezoardico, vno verbo, PLANTAGINE.

Et hæc itidem experimento nota est, alibi quantumuis a nobis iam tacta. Antidotus est singularis veneni bufonis. Sicuti vero hic locus est magis congener & aptissimus, vno intuitu hæc conferre, & optime nota facere, & cum aliis communicare, quorum interest: ita aliunde vix alius id repetierit, cui magis gratum erit hoc loco vna statim fidelia duos, quod aiunt, dealbari parietes.

Vtque

Vtque statim intentio nostra patefiat & exprimat-
tur, ab aliquot iam annis soliti sumus studio combinare
pro amuleto symbolico & magis confirmato, probatoque,
radicem colchici nostri & plantaginis maioris, arnoglossam
vocamus, idque ex sequentibus experimentis.

Enimvero iam a *Desiderio Erasmo Roterodamensi*, in
Colloquiis notissimis, omnium manibus tritis, colloqu. de
amicitia inscripto p. m. 426. Accepi, inquit, ab iis, qui spe-
ctarunt, simile dissidium esse araneo cum bufonibus, (ac-
retulerat intercedere cum serpente); sed bufonem ictum
sibi plantagine mederi. Confirmat hoc fabula, vt vocat, Bri-
tannica, de monacho, cui bufo dormienti os obsederat, ab a-
raneo vero post tertium ictum interfecto hoste liberatio con-
tigerit. Vbi in commentario additur, monachum alium
scilicet huius rei experimentum cum plantagine vidisse, &
extirpata radicitus herba salutari, mortuo bufone, inde
compertum habuisse, plantaginem contra venena, & vene-
natorum ictus multum facere.

Alter testis oculatus est *Ioachimus Tanckius* Med. Do-
ctor & Professor Lipsiensis, qui MDCX. in *praefatione prom-
ptuario Alchimie praefixa p. 22.* historiam consimilem re-
censet; *Es tragt sich einsmahls zu, daß in einem Dorff, so
nicht gar vweit von Leipzig gelegen, ich verreiset, und
wie ich neben denen, so bey mir vwaren, die Kirche besehen
vvolte, begiebt sichs, daß eine grosse Kröte zu der Kirch-
thür hüpfen und eilen vvolte. Wie ich solches gesehen, ste-
hen vvir ein vvenig stille anzuschauen, vvo sie hinaus vvol-
te. Wie sie nun gleich unter die Kirchthür kommen, laßt
sich eine grosse Spinne von oben herunter, so über der Thür
ihre Wohnung angeschlagen, und ihr Gebäude auffgerichtet,*
und

und fahret geschvvind auff die Kræte, sticht dieselbe, daß sie darüber einen hellen Pfiff thut. Wie der Stich geschehen, fahrt die Spinne geschvvind in die Höhe, in ihr Hauß, alsbald laufft die Kræte auff, und geschvvillet, vwendet sich doch um, und kreucht gar unvermöglich zurück, ohngefehr sechs Schritte von der Kirchthür zu einem Kräutlein, auff deutsch Wegebreit, Lateinisch plantago genant, von den Blattern isset sie, und vird darauff alsbald gesund, und die Geschvvulst ihres Leibes setzet sich, daß nichts daran zu spüren gedvesen. Sie machet sich zum andernmahl auff und hüpfet vvieder fort zur Kirchthür: vvie sie dahin kompt, lasset sich die Spinne gar geschvvind vvieder herunter, und sticht sie abermahl, sie thut vvieder einen hellen Pfiff, laufft abermahl dick auff, und macht sich vvieder zum vorigen Kräutlein Wegebreit. Wie sie abermahl davon gegessen, geneset sie, und vird gesund. Sie lasset auch zum dritten mahl nicht ab, vwill noch in die Kirche hinein, und hüpfet vvieder stracks zu der Kirchthür. Wie ich diß neben dem Pastore und andern Gefehrten gesehen, schneide und reisse ich das Kraut weg, und verscharre die Wurzel. Wie nun die Kræte zum drittenmahl in die Tbür kompt, ist vvieder die Spinne geschvvind verhanden, und sticht sie, die Kræte thut vvieder einen hellen Pfiff, laufft auff, und eilet zurück zum Kraut Wegebreit; vwie sie aber solches nicht findet, stebet sie stille, laufft sehr dicke auff; thut belle Pfiffe, übervvirfft sich, und stirbt.

Tertium exemplum laudat *Helmontius*, quod in *Tumulo pestis p. m. 886.* sequentibus verbis exprimit: Enimvero Domina de Rommersvvalde Toparcha in *Eechoue*, nobilis

bilis, affinis & proba matrona, mihi in candore retulit, se quondam toto pomeridie spectasse duellum aranearum & bufonis. Hic enim, dum se superne ab aranea descendente ictum sentiret, & capite confestim se intumescere: confugit ad herbam, quam lambebat: ac celerrime curatus, detumuit, vnde iteratam pugnam aggressus, iterato quoque ictus fuit in capite, & ad eandem herbam properavit. Idque dum iam tertio accidisset, spectatrix, tædio affecta, plantam cultro excidit, (erat autem plantago angustifolia) dumque eo quarta vice bubo rediret, nec istam herbam reperit, celerrime totus intumuit, & terrore percussus, mox obiit. Hactenus *Helmontius*. Et quidem causam mortis & exitum bufonis non tam refert in antidoti efficaciam, quam tamen bufo expertus erat, tribus distinctis vicibus ac experimentis, quam in metus & tristitiæ & terroris ideam, conceptam vniice.

Ast hæc ratio vix satiat animum, sciendi avidum, imprimis cum minus concessæ hypothese innitatur: Rectius forsan statuerimus, acrimoniam veneni aranearum fermentifici, illatam per morsum bufoni, a comesta plantagine infractam, mitigatam & retusam, ne vitalia principia potuerit destruere, sed illa sic illibata mansisse; ductu naturæ occulto, bufoni insinuata.

Seorsim vero vires plantaginis & usum dictis iungere possumus in peste. Hanc enim vim egregiam plerique experti sunt in lue pestilenti, teste *Iob. Agricola l. c. medic. barbar. pag. 192.* in qua sæpe tam insigne de se hoc simplex specimen præbuit, quibuscunque administraretur modis, quantum non aliud vllum.

Confirmat idem experimentum *Monavius in Consiliis Crato-*

Cratonis a Scholzio collectis, Epistol. 248. fol. m. 463: vbi a Chirurgo aulico Seniore Cæsareo arcani loco secum communicatum refert, se in multis pestilentialibus constitutionibus fuisse, & sua manu infectos plurimos tractasse, semper tamen a contagione immunem permanfisse, quod secum gestauerit radicem plantaginis maioris, facculo inclusam, & cum filo regioni cordis adaptatam. Vt res celebretur, pulueris lauendulæ aliquid admiscere solitum, & hinc inde distribuere. Ex quo idem repetit Camerarius Sylloge memorabilium, Cent. 3. Hist. 34. p. 137.

His itaque experimentis & rationibus sufficientibus inducti statuimus, ante aliquot iam annos iungere has duas radices, & combinatas appendere pro eodem scopo. Indidimus quoque nomen remedio: arcanum duplicatum catholicum, seu alexipharmacum, quod iam nominauimus, sed studio repetimus, pestis, febrium ardentium, malignarum, variolarum, morbillorum, purpuræ, simplicis, puerperarum, dysenteriae, & similium; ita vt vel non corripiant ægros, vel minori copia, minori molestia & periculo: etiamsi etiam renuant ipsamet medicamenta alia ordinaria, quod sæpius obseruauimus.

In Arthritide laborantibus Colchici radicem utilem esse confirmat Raius, ex *Trago*, & se aliqua ex parte expertum, sed tum, cum forinsecus imponitur, *Histor. Plantar. l. 21. c. 13. p. 1172.*

Nec dubitauimus publicitus vniuerso cum orbe idem iam communicare, pro cuiusuis hominis vsu vniuersali, & indiuiduali, citra vllum lucrum priuatum. Præcipue vero in gloriam diuini nominis, qui herbarum hunc vsu incognitum, pro summa & infinita sua misericordia & sapien-

tia, condidit, pro quo æternas infinitasque eidem agimus & debemus gratias. Præsentem monstrat quælibet herba DEV M.

Duo ad vitam longam sunt necessaria unicuique homini, præter preces, numini supremo deuotas, & præcipue magnatibus ipsis: PRIMVM DIÆTA BONA, vitando noxia, & moderationem cordi habendo in rebus dictis sex non naturalibus: aere, cibo & potu, fomno & vigiliis, motu & quiete, excretis & retentis, & animi pathematibus. DEINDE præseruando corpus a febribus, præsertim continuis.

Hæc vero præseruatio, bono cum DEO, eiusque benedictione, vnice consistit & obtineri potest in arcano hoc laudato, & a nobis nemini amplius inuiso vel occultato, duplicato catholico, qui unicuique animitus apprecamur benedictionem diuinam.

SOLI DEO GLORIA!

